

در رسالت محمد صلی الله علیه و آله

المنطق

یقینیات

جلسه ۱۴۳

استاد فرخی

قضایای یقینیه:

حدسیات

حدسیات، مجربات و متواترات قابل تلقین و تعلیم به غیر نیست؛ بلکه برای هرکس باید بطور جداگانه حاصل شود.

- فطریات:

قضیه ای است که قیاس آن همراهش است و عقل به مجرد تصور طرفین به آن تصدیق نمی کند؛ بلکه نیاز به حد وسط دارد، لکن این حد وسط در ذهن حاضر است و نیاز به طلب و کسب ندارد و با حضور طرفین در ذهن، حد وسط نیز حاضر شده و تصدیق صورت می گیرد.

مثال: «حکم ما به اینکه عدد دو، یک پنجم ده است».

این حکم بدیهی است، اما در عین حال با کمک یک حد وسط دانسته شده، زیرا دو عددی است که عدد ده به آن و به چهار قسم دیگر که هر یک با دو مساوی است تقسیم می شود، و هر عددی که عدد دیگری به آن و به چهار قسم دیگر مساوی با آن تقسیم شود، یک پنجم آن عدد می باشد.

مظنونات:

۱. ظن بالمعنی الاخص:

ترجیح یک طرف قضیه با احتمال طرف دیگر (مقصود از ظن در اصطلاح منطقیون همین اخص است).

۲. ظن بالمعنی الاعم:

هر اعتقادی که از روی مشاهده، برهان نباشد (مثل اعتقاد از روی تقلید یا جهل مرکب).